

TEM Toimialapalvelu • Syksy 2019

Pk-toimialabarometri

Uusiutuva energia

www.tem.fi/toimialapalvelu

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Esipuhe

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raportteina. Tämän lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön toimialapalveluiden toimeksiannosta tuloksia julkistetaan toimialaryhmittäisinä raportteina.

Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään koko pk-sektorin näkökulmasta ja myös päätoimialoittain teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Aleraportteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen yritysten ja koko maan välillä.

Syksyn 2019 Pk-yritysbarometri perustuu 6133 pk-yrityksen edustajan vastauksiin. Se kuvaa siten kattavasti suomalaisten pk-yritysten käsityksiä taloudellisen toimintaympäristön muutoksista sekä yritysten liiketoimintaan ja kehitysnäkymiin vaikuttavista tekijöistä.

Tässä toimialaraportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia, kasvua ja uusiutumista, kansainvälistymistä sekä kehittämistarpeita ja kehittämisen esteitä. Ajankohtaisilla kysymyksillä on tällä kertaa selvitetty digitaalisuutta liiketoiminnassa ja työehtosopimusjärjestelmään liittyviä asioita. Tulosten vertailua on tehty ko. toimialaryhmän osalta koko maan, teollisuuden ja palvelualan näkymiin. Ajallista vertailua on tehty osittain sanallisesti koko maan osalta kevään 2019 ja toimialaryhmittäin syksyn 2018 barometrin tuloksiin.

Tiivistelmä

Suhdannenäkymät

Pk-yritysten lähiajan suhdanneodotukset ovat heikentyneet kevään 2019 tilanteesta. Yleisiä suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on +10, kun se keväällä oli +14. Uusiutuvan energian toimialaa edustavien pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat koko maata ja vertailutoimialoja selvästi heikommät. Toimialan lähiajan suhdanneodotukset jäävät myös syksyn 2018 tilannetta selvästi heikommiksi saldoluvun ollessa nyt -2, kun se vuosi sitten oli +19.

Uusiutuvan energian toimialalla suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta ovat koko maata heikommät ja jäävät myös vuoden takaisesta. Saldoluku on nyt +1, kun se syksyllä 2018 oli +14. Koko maassa odotukset henkilökunnan määrän osalta ovat saldoluvun (+10) perusteella hieman heikommät kuin keväällä 2019 (+12).

Kasvuhakuisuus ja uusiutuminen

Koko maassa on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (34 %). Yritystoiminnan loppumista ennakoi 4 % koko maan pk-yrityksistä. Uusiutuvan energian toimialalla on eniten pk-yrityksiä, jotka pyrkivät säilyttämään asemansa (33 %). Yrityksensä toiminnan loppumista ennakoi 3 % alan vastanneista. Investoinnit ovat pk-yrityksissä eniten toteutettuja uusiutumiseen liittyviä toimia. Koko maassa ja uusiutuvan energian alalla on seuraavaksi eniten panostettu henkilöstön koulutukseen ja työn uudelleen organisointiin.

Kehittämistarpeet ja esteet

Koko maan pk-yritykset näkevät eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on koko maassa henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Uusiutuvan energian alalla tärkein kehittämistarve on, markkinoinnin ja myynnin lisäksi, yhteistyö/verkottuminen tuotannollisessa toiminnassa. Myös rahoitus, talous ja laskentatoimi sekä henkilöstön kehittäminen ja koulutus mainitaan usein. Koko maassa pk-yritysten pahimpina kehittämisen esteinä nähdään tasaväkisesti kilpailutilanne, työvoiman saatavuus ja yleinen suhdanne-/taloustilanne. Uusiutuvan energian alan pk-yrityksissä kustannustaso nähdään pahimpana kehittämisesteenä.

Kansainvälistyminen

Noin joka neljännellä koko maan pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Koko maan pk-yrityksissä suoraa palvelujen vientiä ja suoraa tavaroiden vientiä on näistä molempia noin kahdella viidestä. Uusiutuvan energian alan pk-yrityksissä vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla on tämän syksyn otoksessa noin joka kymmenennellä. Suoraa palvelujen tai tavaroiden vientiä on näistä noin puolella.

Sisällys

ESIPUHE.....	1
SISÄLLYS	3
1. JOHDANTO	4
1.1 Barometri.....	4
1.2 Aineisto	5
2. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS	6
3. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT	7
4. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN.....	10
5. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN	12
6. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN TARPEET JA ESTEET.....	19
7. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA	21
8. TYÖEHTOSOPIMUSJÄRJESTELMÄ	24
TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT	26

Pk-toimialabarometri, syksy 2019, toimialaraportti

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

taloustutkimus

Pk-yritysbarometri, syksy 2019

Toimialaraportti, Uusiutuva energia

1. JOHDANTO

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisenä että alueellisina raportteina.

1.1 Barometri

Pk-yritysbarometrissä on selvitetty suomalaisten pk-yritysten mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu muun muassa yrityksen kasvuun, kansainvälistymiseen ja rahoitukseen liittyvistä tekijöistä.

Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2010, Bisnoden yritysrekisteriä sekä Suomen Yrittäjien jäsenrekisteriä, joista otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti.

Vastaajajoukon muodostaa 6133 kohderyhmän vaatimukset täyttävää pk-yrityksen edustajaa. Tiedonkeruumenetelmänä on käytetty internetkyselyä. Vastaajat kutsuttiin kyselyyn sähköpostitse tai puhelimitse kesä-heinäkuussa 2019. Seuraavalla sivulla on esitetty taustatietoja toimialan vastaajista. Tutkimuksen on toteuttanut Taloustutkimus Oy Suomen Yrittäjien, Finnvera Oyj:n sekä työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Taloustutkimus Oy:ssä tutkimusjohtaja Pasi Huovinen ja tutkimuspäällikkö Jyrki Kärpänoja, Suomen Yrittäjissä pääekonomisti Mika Kuismanen, ekonomisti Petri Malinen ja ekonomisti Sampo Seppänen, Finnvera Oyj:ssä viestintäjohtaja Tarja Svartström sekä työ- ja elinkeinoministeriössä kehittämisspäällikkö Katri Lehtonen.

Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite saldoluku. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta. Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana paranee 39,4 %, huononee 8,6 % saldoluku = + 30,8 % -31 % HUOM. kaikissa laskelmissa käytetään tarkkoja, pyöristämättömiä lukuja, vaikka raportissa luvut esitetään kokonaisina ilman desimaaleja.

1.2 Aineisto

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat vastanneista uusiutuvan energian toimialaan kuuluvista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

Taulukko 1. Taustatietoja toimialalta vastanneista yrityksistä

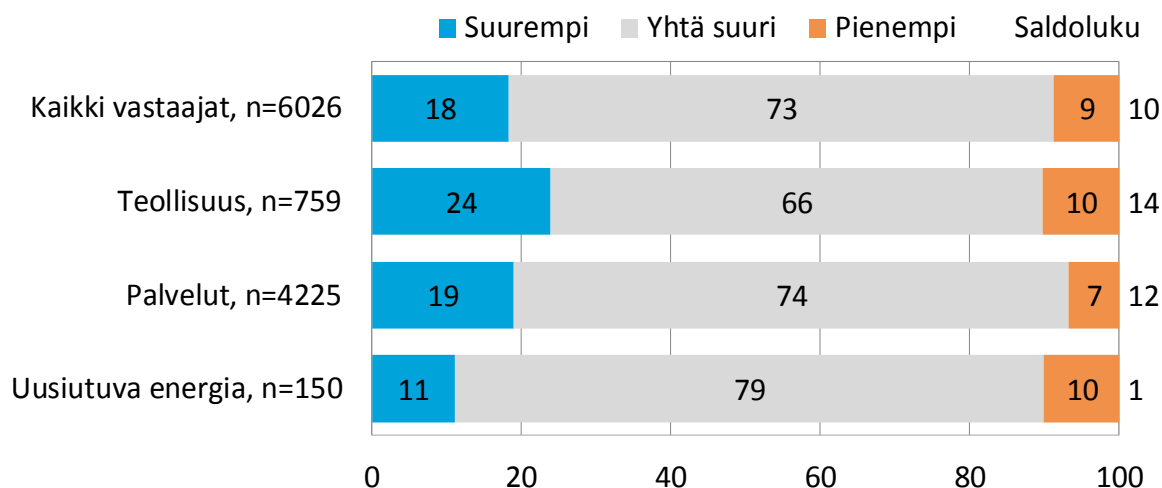
		n=	%
Toimialaryhmä	Uusiutuva energia	151	100
	Bioryhma	55	32
	Energiapuu	35	21
	Hake	19	11
	Lampo	36	21
	Tuulivoima	8	5
	Uusiutuva alle 50%	1	1
	Uusiutuva sähkö	4	2
	Vesivoima	12	7
	Liikevaihto vuonna 2018	alle 0,2 miljoonaa euroa	62
0,2-0,49 miljoonaa euroa		32	21
0,5-0,99 miljoonaa euroa		16	11
1,0-1,49 miljoonaa euroa		8	5
1,5-1,99 miljoonaa euroa		6	4
2,0-4,99 miljoonaa euroa		15	10
5 miljoonaa euroa tai yli		12	8
Henkilöstömäärä	1 henkilö	57	38
	2-4 henkilöä	52	34
	5-9 henkilöä	26	17
	10-19 henkilöä	7	5
	20-49 henkilöä	5	3
	50 tai yli henkilöä	4	3
Yrityksen kasvuhakuisuus	Voimakkaasti kasvuhakuiset	9	6
	Kasvuhakuiset	39	26
	Asemansa säilyttäjät	45	30
	Ei kasvutavoitteita	49	33
	Toimintansa lopettavat	8	5
Yrityksellä vientitoimintaa	Kyllä	15	10
	Ei	131	90
Yrityksen perustamisvuosi	Ennen 1990	41	28
	1990-1999	28	19
	2000-2009	53	36
	2010-	27	18
Markkinat, joilla toimii pääasiallisesti	Paikallisilla tai alueellisilla	116	77
	Valtakunnallisilla Suomessa	27	18
	Kansainvälisillä	8	5

2. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS

Työllistämisedotukset ovat koko maassa saldoluvun perusteella hieman heikkomat kuin keväällä 2019. Tämän syksyn pk-yrittäjäbarometrin vastaajista alle joka viides (18 %) arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluttua ja noin joka kymmenes (9 %) arvioi henkilökunnan määrän pienentyvän. Saldoluvuksi muodostuu +10 (keväällä +12). Teollisuudessa ja palvelutoimialalla suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta ovat saldoluvun perusteella hieman positiivisemmat kuin koko maan pk-yrityksissä keskimäärin.

Uusiutuvan energian toimialalla suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta ovat vain juuri ja juuri positiiviset. Saldoluku +1 on kaikkien vastaajien keskiarvoa (+10) reilusti matalampi. Saldoluku on myös paljon pienempi kuin syksyllä 2018 (+14). Toimialan vastaajista 11 % arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluttua ja henkilökunnan määrän pienenemistä ennakoitiin 10 %. Saldoluvun perusteella työllistämisedotukset ovat toimialalla selvästi huonommat kuin koko maassa ja vertailutoimialoilla.

Kuva 1. Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua, %

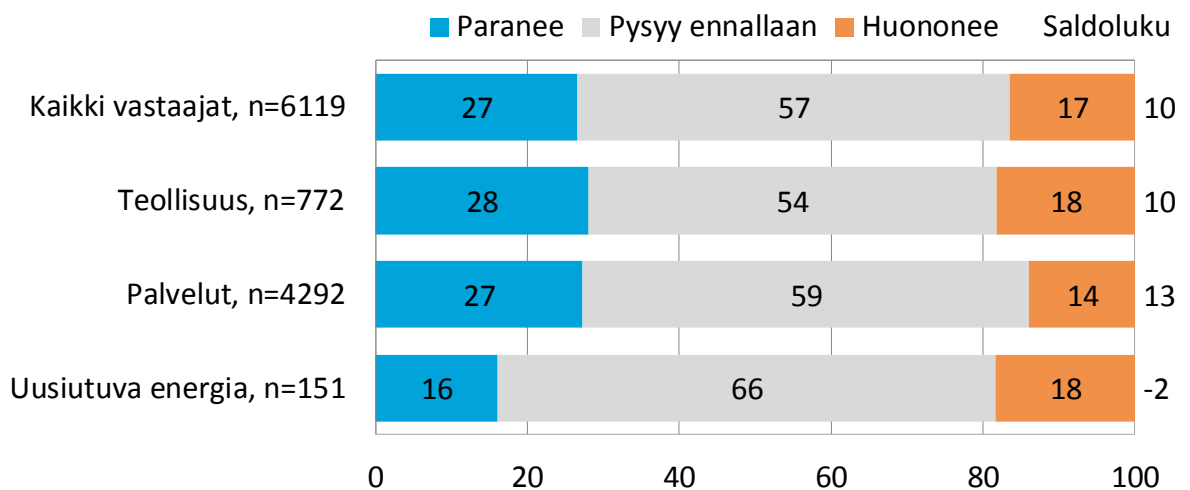

3. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT

Koko maan pk-yritysten lähiajan yleiset suhdanneodotukset jäävät kevään 2019 näkymiä heikommiksi. Lähiajan suhdanneodotuksia kuvaava saldoluku on +10, kun se keväällä oli +14. Yli puolet (57 %) koko maan pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden pysyvän ennallaan lähimmän vuoden aikana. Koko maan pk-yrityksistä 27 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 17 % huononevan. Palvelualoilla sekä teollisuudessa yleiset suhdannenäkymät ovat saldolukujen perustella koko maan tilanteen tasoiset ja edelleen positiiviset, mutta jäävät syksyn 2018 lukemia selvästi heikommiksi.

Uusiutuvan energian toimialan yleiset suhdannenäkymät ovat koko maata ja vertailutoimialoja heikkommat. Toimialan lähiajan suhdanneodotukset ovat negatiiviset ja jäävät myös selvästi heikommiksi verrattuna viime vuoteen. Saldoluku on nyt -2, kun se oli syksyllä 2018 +19. Suhdanteiden paranemista ennakoi alan vastaajista nyt harvempi ja heikkenemistä useampi. Suhdanteiden ennallaan pysymistä ennakoivien osuus on lähes vastaava kuin vuosi sitten. Tämä osuus on myös koko maan kaikkien vastaajien keskiarvoa suurempi.

Kuva 2. Yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana, saldoluku %

Taulukko 2. Pk-yritysten odotukset tutkimuksen eri osa-alueiden kehityksestä seuraavan vuoden kuluttua, %

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Liikevaihto				
Kaikki vastaajat	42	40	18	25
Teollisuus	47	37	17	30
Palvelut	43	40	16	27
Uusiutuva energia	34	49	17	17
Investointien arvo				
Kaikki vastaajat	19	58	23	-4
Teollisuus	28	48	24	4
Palvelut	19	61	20	-1
Uusiutuva energia	16	53	32	-16
Viennin arvo				
Kaikki vastaajat	12	68	20	-9
Teollisuus	26	56	18	7
Palvelut	12	70	18	-6
Uusiutuva energia	6	73	21	-15
Tuonnin arvo				
Kaikki vastaajat	9	71	20	-10
Teollisuus	16	65	19	-3
Palvelut	5	77	18	-13
Uusiutuva energia	6	74	20	-13
Palkkakustannukset henkilöä kohden				
Kaikki vastaajat	40	51	9	32
Teollisuus	47	47	7	40
Palvelut	38	53	9	30
Uusiutuva energia	35	59	6	29
Materiaalien hinnat				
Kaikki vastaajat	45	50	5	40
Teollisuus	49	45	6	42
Palvelut	40	56	5	35
Uusiutuva energia	57	42	2	55
Lopputuotteiden tai palveluiden hinnat				
Kaikki vastaajat	41	53	6	36
Teollisuus	42	51	7	35
Palvelut	40	55	5	35
Uusiutuva energia	36	56	8	28
Kannattavuus				
Kaikki vastaajat	32	47	21	11
Teollisuus	37	43	19	18
Palvelut	33	48	19	14
Uusiutuva energia	23	50	27	-5

Pk-toimialabarometri syksy 2019
Uusiutuva energia

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Vakavaraisuus				
Kaikki vastaajat	32	57	12	20
Teollisuus	38	51	11	27
Palvelut	32	58	11	21
Uusiutuva energia	28	55	17	11
Innovaatiot, tuotannon tai tuotteiden kehitys				
Kaikki vastaajat	27	62	11	16
Teollisuus	37	54	9	28
Palvelut	29	61	10	19
Uusiutuva energia	22	64	14	8
Tilausten määrä				
Kaikki vastaajat	36	47	17	20
Teollisuus	41	40	19	22
Palvelut	36	50	14	22
Uusiutuva energia	29	57	14	15
Panostukset kansainvälistymiseen				
Kaikki vastaajat	12	66	22	-10
Teollisuus	20	60	20	1
Palvelut	14	66	20	-6
Uusiutuva energia	9	68	23	-14

Eri osatekijöiden suhdanteita arvioitaessa uskotaan koko maassa saldolukujen perusteella yleisimmin materiaalien hintojen nousuun (saldoluku +40) ja lopputuotteiden tai palvelujen hintojen nousuun (+36). Myös palkkakustannusten nousuun (+32) ja liikevaihdon kasvuun (+25) uskovia on edelleen selvästi enemmän kuin niiden laskuun uskovia. Odotukset investointien arvon kehityksestä ovat koko maassa heikot ja vastaavat kuin keväällä saldoluvun ollessa nyt -4 (keväällä -3).

Uusiutuvan energian toimialalla uskotaan viime syksyn tavoin vahvimmin materiaalien hintojen nousuun (+55). Seuraavaksi vahvimmin alalla uskotaan palkkakustannusten kasvuun (+29) ja lopputuotteiden tai palveluiden hintojen nousuun (+28). Odotukset investointien arvon kehityksestä ovat alalla heikentyneet viime syksystä entisestään ollen edelleen heikot kuin koko maassa ja vertailutoimialoilla keskimäärin saldoluvun ollessa nyt -16 (syksyllä 2018 -2).

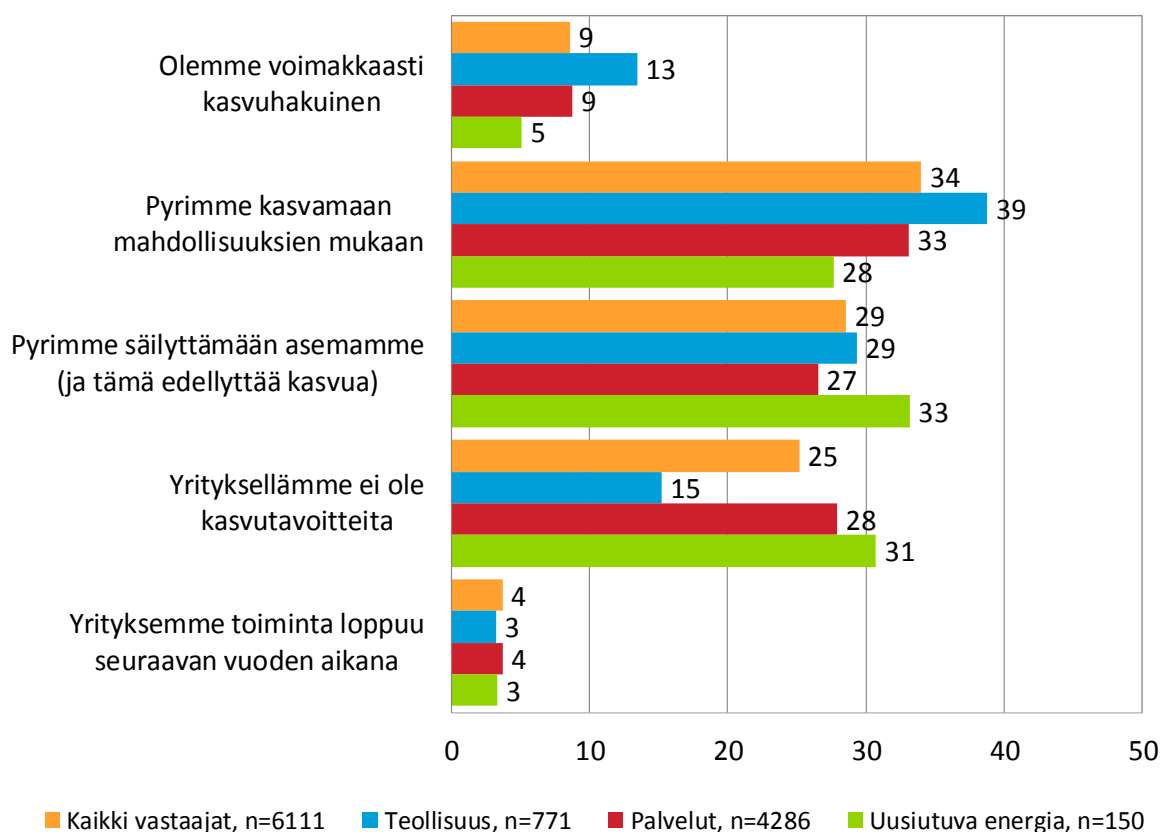
4. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN

Koko maassa on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (34 %). Asemansa säilyttämään pyrkiviä pk-yrityksistä on jonkin verran vähemmän, 29%. Joka kymmenes (9 %) koko maan vastanneista pk-yrityspäätäjistä sanoo yrityksensä olevan voimakkaasti kasvuhakuinen. Yritystoiminnan loppumista ennakoii 4 % koko maan pk-yrityksistä.

Uusiutuvan energian toimialaa edustavissa pk-yrityksissä voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä on tämän syksyn otoksessa 5 % (syksyllä 2018 7 %). Mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä on alalla nyt 28 % (syksyllä 2018 35 %) ja asemansa säilyttämään pyrkiviä 33 % (syksyllä 2018 26 %). Vailla kasvutavoitteita olevia pk-yrityksiä on nyt 31 %, kun vuosi sitten tämä osuus oli 27 %. Yrityksensä toiminnan loppumista seuraavan vuoden aikana ennakoii nyt 3 % alan vastanneista, kun viime syksynä luku oli 6 %.

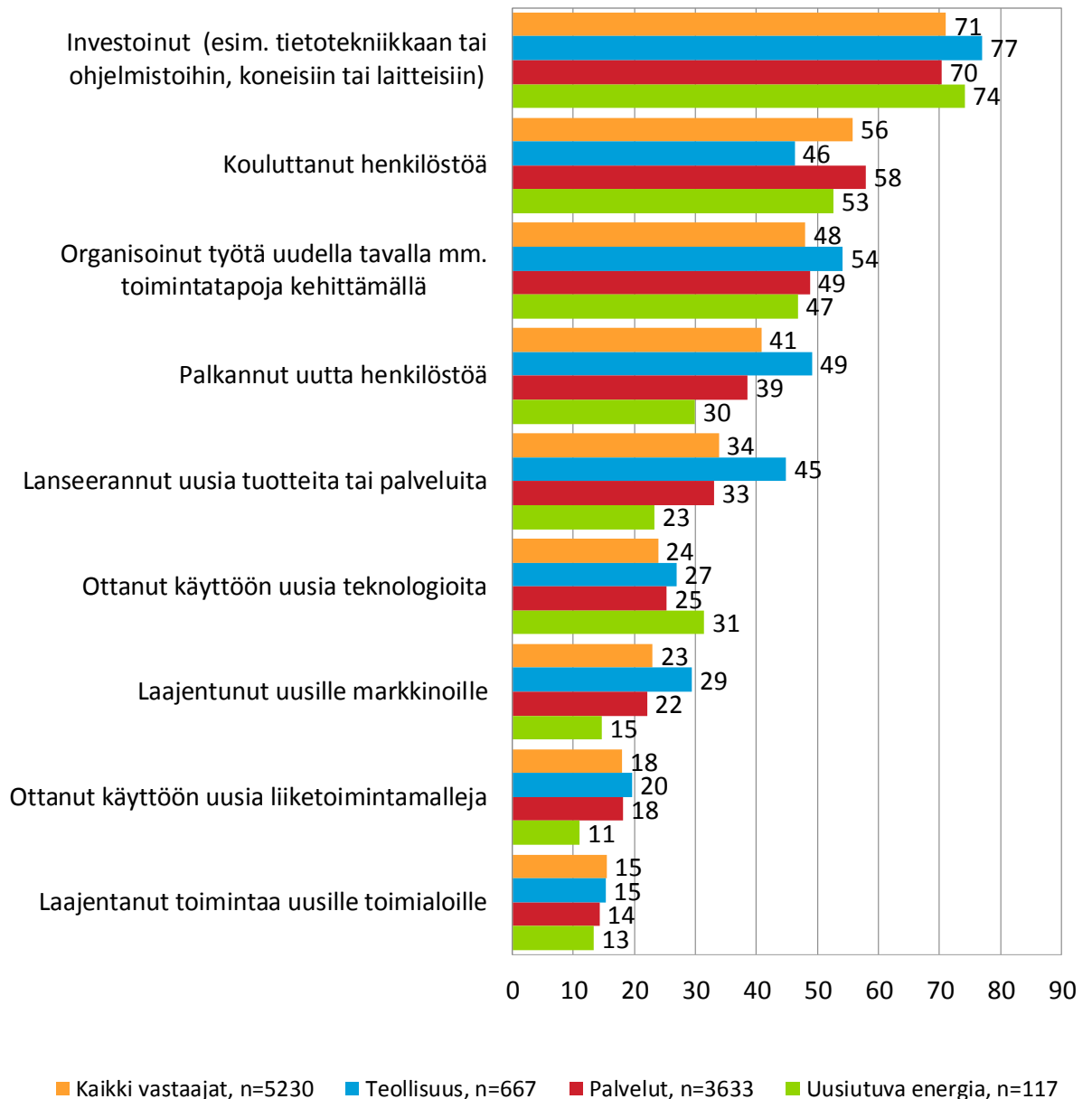
Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on koko maassa yhteensä 43 % eli täsmälleen saman verran kuin keväällä 2019. Uusiutuvan energian toimialalla tämä yhteenlaskettu osuus on nyt 33 %, kun se syksyllä 2018 oli suurempi, 42 %.

Kuva 3. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %

Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maassa ja pääosin myös vertailutoimialoilla pk-yritysten eniten toteuttamia uusiutumiseen liittyviä toimia viimeisen vuoden aikana. Uusiutuvan energian toimialalla on myös panostettu eniten ja vuoden takaista enemmän investointeihin. Tämän jälkeen on toimialalla panostettu useimmin henkilöstön koulutukseen. Työn uudelleen organisointi, uusien teknologioiden käyttöönotto ja uuden henkilöstön palkkaaminen mainitaan alalla seuraavaksi yleisimmin. Uutta henkilöstöä sanoo alalla palkanneensa harvempi kuin viime syksyn barometrissa (42 % => 30 %).

Kuva 4. Pk-yritysten tekemät uusiutumistoimet viimeisten 12 kk:n aikana, %, */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

5. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN

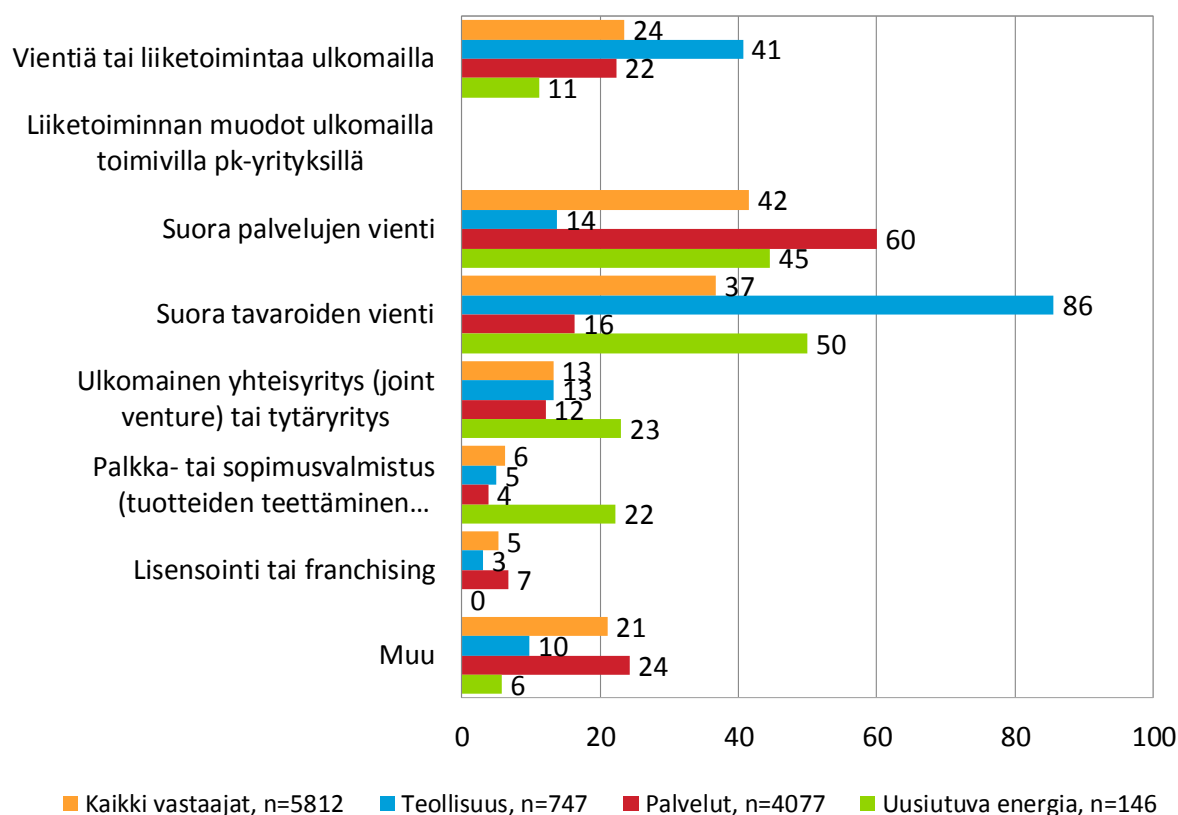
Koko maan pk-yrityksistä noin joka seitsemännellä, teollisuudessa noin joka kolmannella ja palvelualan pk-yrityksistä alle joka kymmenennellä on suoraa tuontitoimintaa. Uusiutuvan energian alalta vastanneista harvempi kuin joka kymmenes (7 %) sanoo yrityksellään olevan suoraa tuontia. Vuoden takaisessa otoksessa tämä osuus oli hieman suurempi, 11 %.

Taulukko 3. Tuontiyritysten osuus, % pk-yrityksistä

	Kaikki vastaajat	Teollisuus	Palvelut	Uusiutuva energia
Suoraa tuontitoimintaa	16	35	6	7

Noin joka neljännellä koko maan pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Näistä suoraa palvelujen vientiä ja suoraa tavaroiden vientiä on molempia noin kahdella viidestä. Uusiutuvan energian alaa edustavissa pk-yrityksissä vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla on tämän syksyn otoksessa noin joka kymmenellä (11 %; syksyllä 2018 24 %). Suoraa palvelujen (45 %) tai tavaroiden (50 %) vientiä on näistä noin puolella. Uusiutuvan energian alan vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla harjoittavien yritysten osuus kaikista alan yrityksistä on kuitenkin melko pieni, joten tuloksia on tarkasteltava tässä kohdin vain suuntaa antavasti.

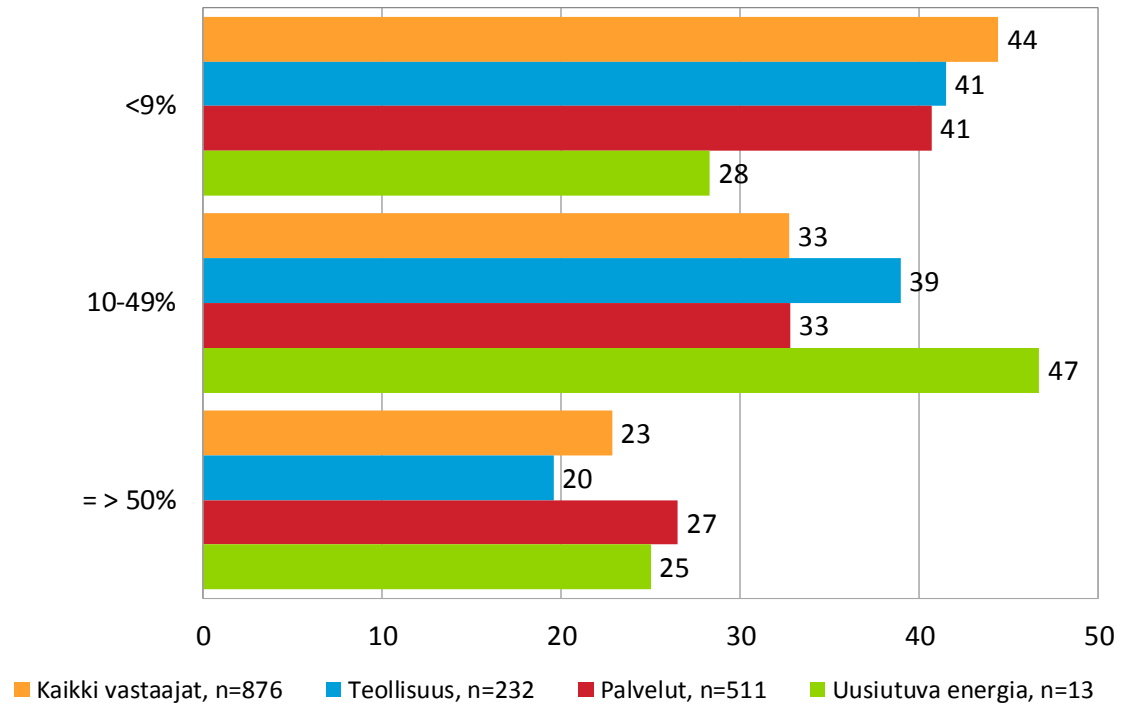
Kuva 5. Pk-yritysten toiminta ulkomailla, % yrityksistä, */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

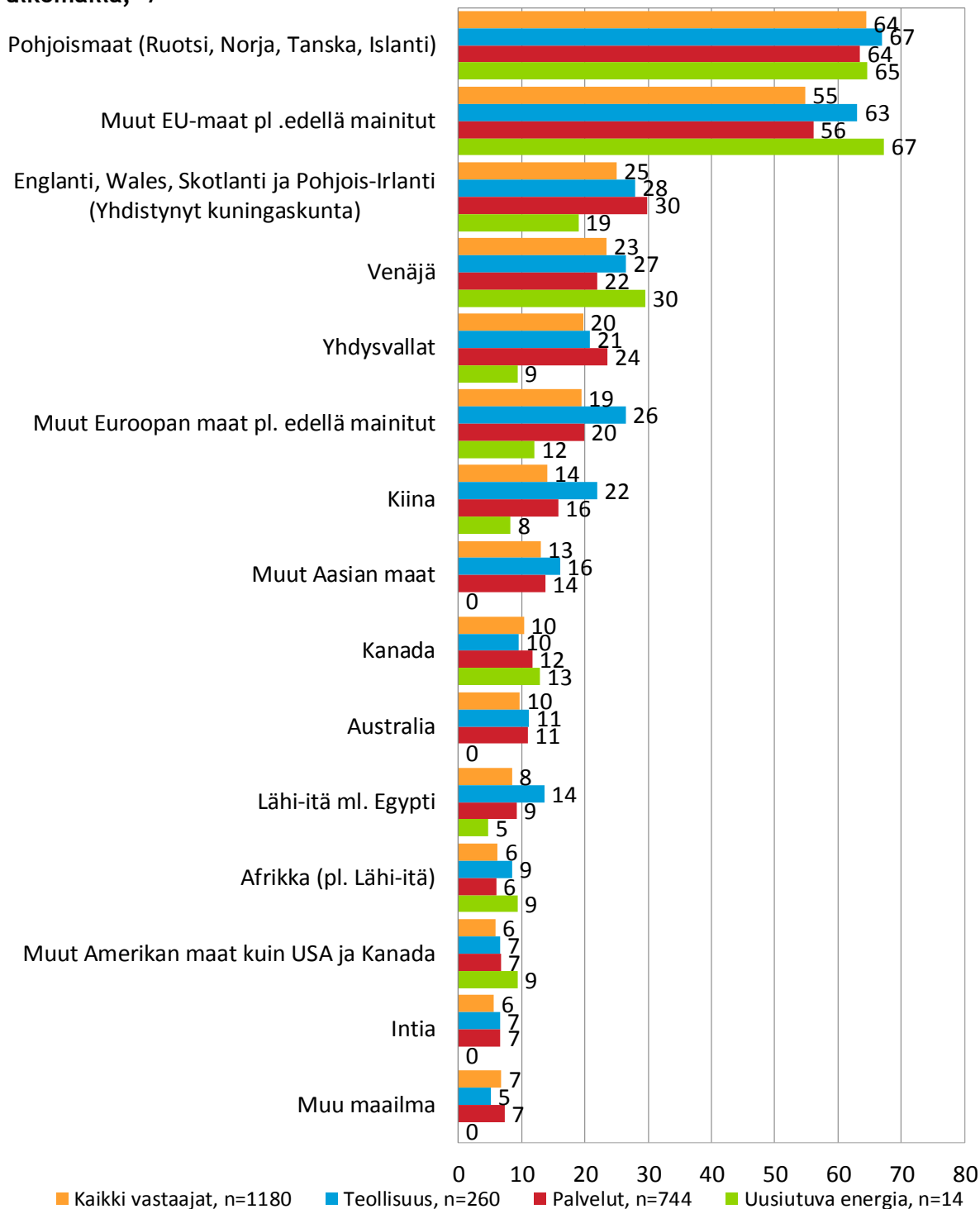
Alle puolella koko maan pk-yrityksistä viennin osuus kokonaisliikevaihdosta on alle 9 %. Uusiutuvan energian alalla on keskimääräistä ja muita toimialoja enemmän niitä vastaajia, joilla tämä osuus on 10-49 % ja toisaalta selvästi vähemmän niitä, joilla osuus on alle 9 %. Yli 50 % vientiosuuden osalta alan yritykset ovat melko linjassa koko maan ja muiden alojen keskiarvojen kanssa. Tätäkin tilannetta tarkasteltaessa pitää huomioida uusiutuvan energian alan vientitoimintaa harjoittavien yritysten hyvin pieni vastaajamäärä (myös kuva 7).

Kuva 6. Viennin osuus suoraa vientitoimintaa harjoittavien yritysten kokonaisliikevaihdosta vuonna 2019, % yrityksistä

Pohjoismaat sekä muut EU-maat (pl. pohjoismaat) muodostavat pk-yritysten merkittävimmän markkina-alueen ulkomailla. Uusiutuvan energian alalla erityisesti muut EU-maat ja Venäjä korostuvat suhteessa kaikkiin vastaajiin ja vertailussa oleviin toimialoihin.

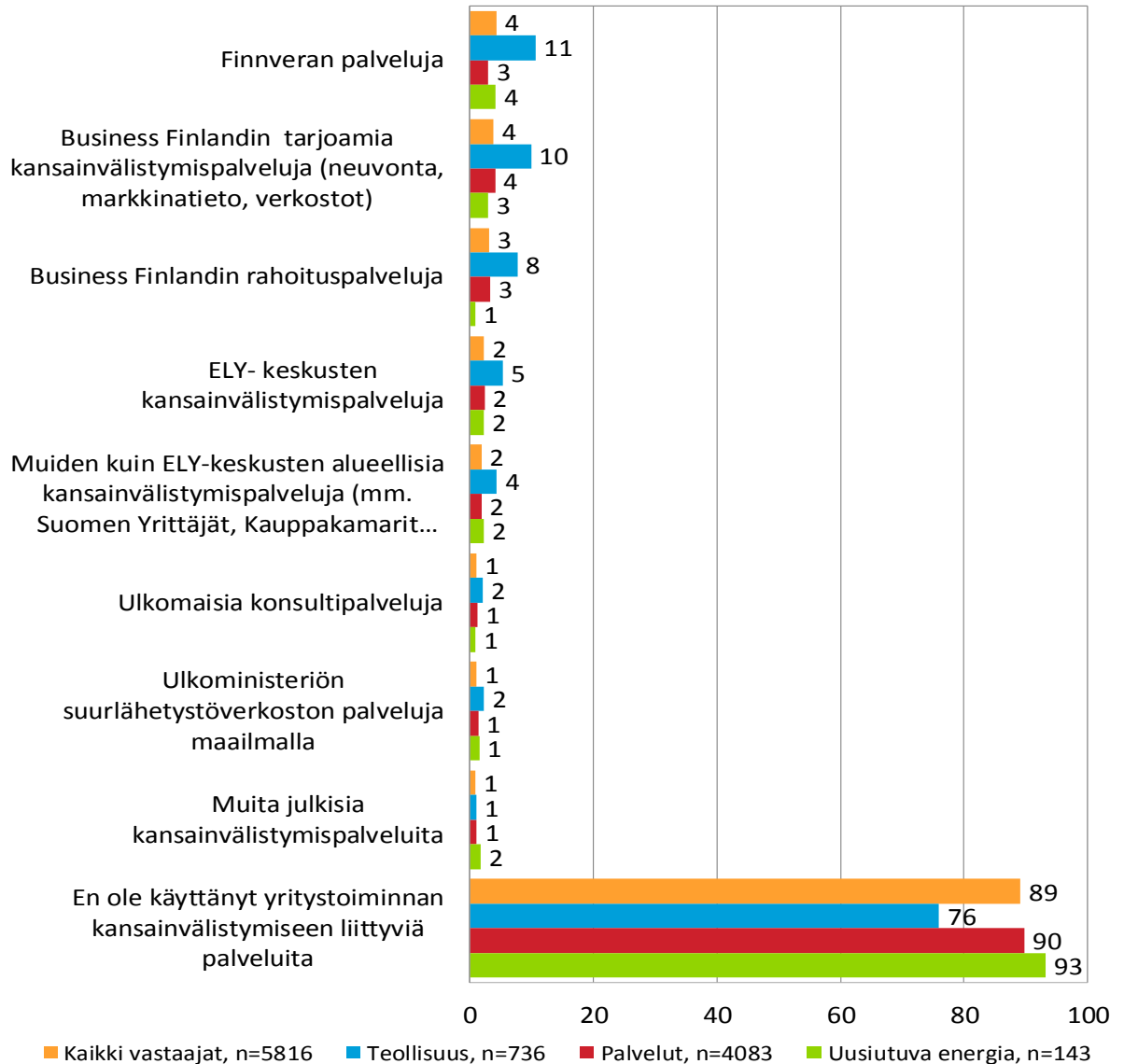
Kuva 7. Pk-yritysten markkinaosuudet ulkomailla, % yrityksistä, joilla toimintaa ulkomailla, */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Valtaosa pk-yrityksistä ei ole käyttänyt kansainvälistymiseen liittyviä palveluja lähimmän vuoden aikana. Uusiutuvan energian toimialalla on näitä palveluja käytetty vastaavassa määrin kuin kaikkien vastaajien parissa.

Kuva 8. Oletteko käyttäneet seuraavia kansainvälistymiseen liittyviä palveluita viimeisen vuoden aikana?, */

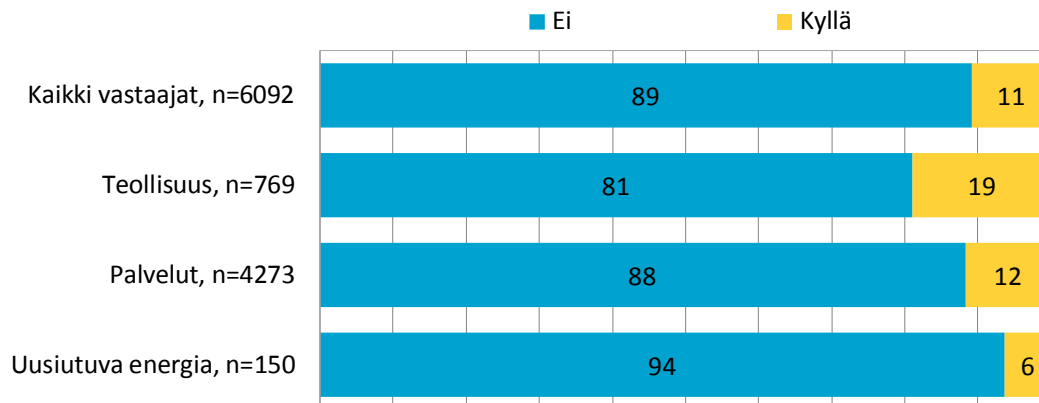

***/ Osittain näkyvä vastausvaihtoehto kokonaisuudessaan:**

Muiden kuin ELY-keskusten alueellisia kansainvälistymispalveluja (mm. suomen Yrittäjät, Kauppakamarit Suomessa, seudulliset kehitysyhtiöt

Valtaosalla tämän syksyn barometrin pk-yrityksistä ei ole tarvetta kansainvälistymispalvelujen hyödyntämiseksi lähimmän vuoden aikana. Uusiutuvan energian alalla tarvetta on vielä harvemmalla kuin kaikkien vastaajien keskuudessa.

Kuva 9. Onko yrityksellänne tarvetta hyödyntää kansainvälistymispalveluita seuraavan 12 kk aikana?, %

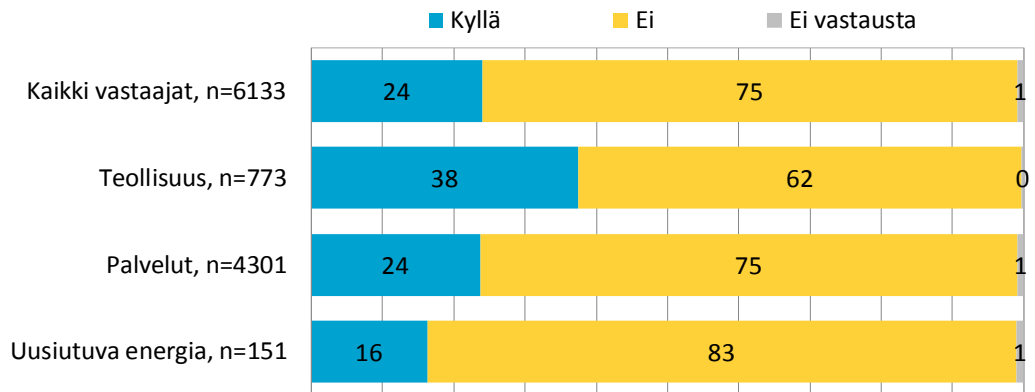
Liiketoimintakontaktit kohdemarkkinoilla sekä rahoitus tuote- tai palvelukehitykseen koetaan pk-yrityksissä tarpeellisimmiksi kansainvälistymispalveluiksi, joita halutaan hyödyntää lähimmän vuoden aikana. Toimialalla myös saman alan kotimaisten toimijoiden yhteistyö korostuu keskimääräistä tärkeämpänä tarpeena.

Taulukko 4. Tarpeet, joissa halutaan hyödyntää kansainvälistymispalveluita seuraavan 12 kk aikana?, %

	Kaikki vastaajat	Teollisuus	Palvelut	Uusiutuva energia
Liiketoimintakontaktit kohdemarkkinoilla	56	57	59	65
Rahoitus tuote- tai palvelukehitykseen	56	53	56	28
Asiantunteva neuvonta	40	42	41	26
Markkinatieto kansainvälistymisen tueksi	36	38	39	41
Rahoitus osaamisen kehittämiseen	31	29	31	18
Saman alan kotimaisten toimijoiden yhteistyö kansainvälistymisessä	30	18	30	48
Muu kansainvälistymiseen liittyvä rahoitus	29	45	27	33
Suurlähetystöjen tuki ja viranomaiskontaktit	19	26	20	26
Muu	3	2	3	-

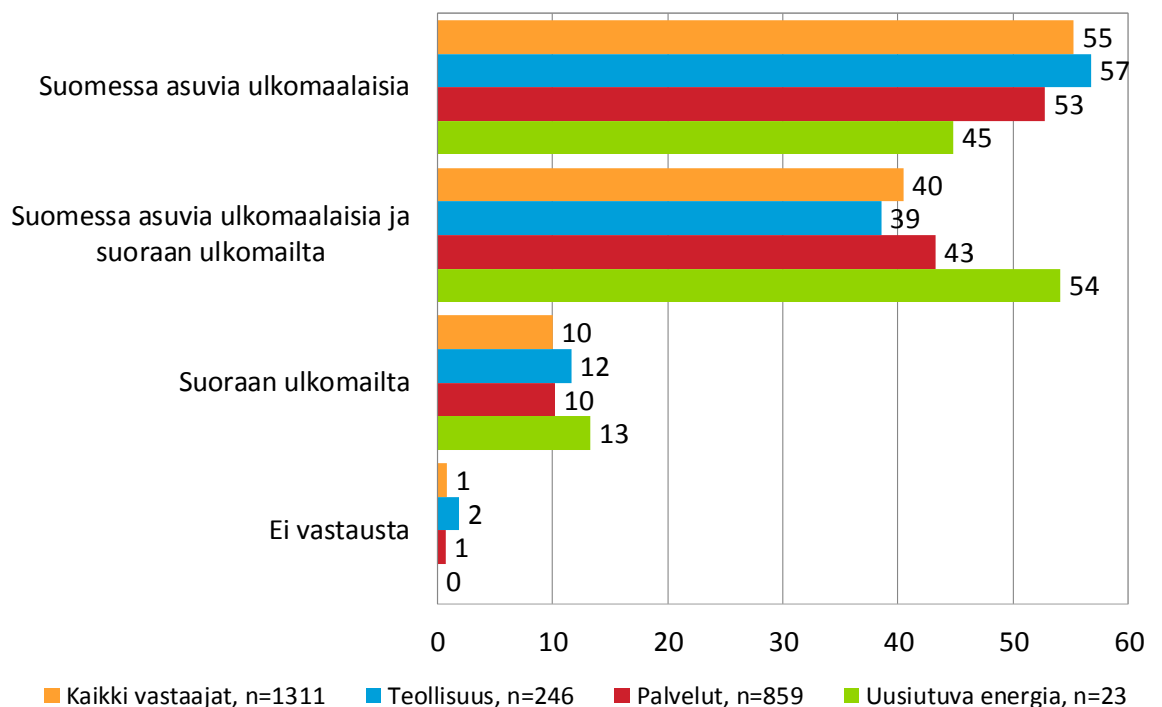
Valtakunnallisesti noin joka neljäs (24 %) vastanneista pk-yrityspäätäjistä on kiinnostunut rekrytoimaan ulkomaista työvoimaa tulevaisuudessa. Palvelualalla osuus on vastaava kuin koko maassa. Uusiutuvan energian alalla koko maata selvästi harvempi (16 %) ja teollisuudessa koko maata useampi (38 %) on kiinnostunut ulkomaisen työvoiman rekrytoimisesta.

Kuva 10. Onko yrityksenne kiinnostunut rekrytoimaan ulkomaalaista työvoimaa tulevaisuudessa?, %

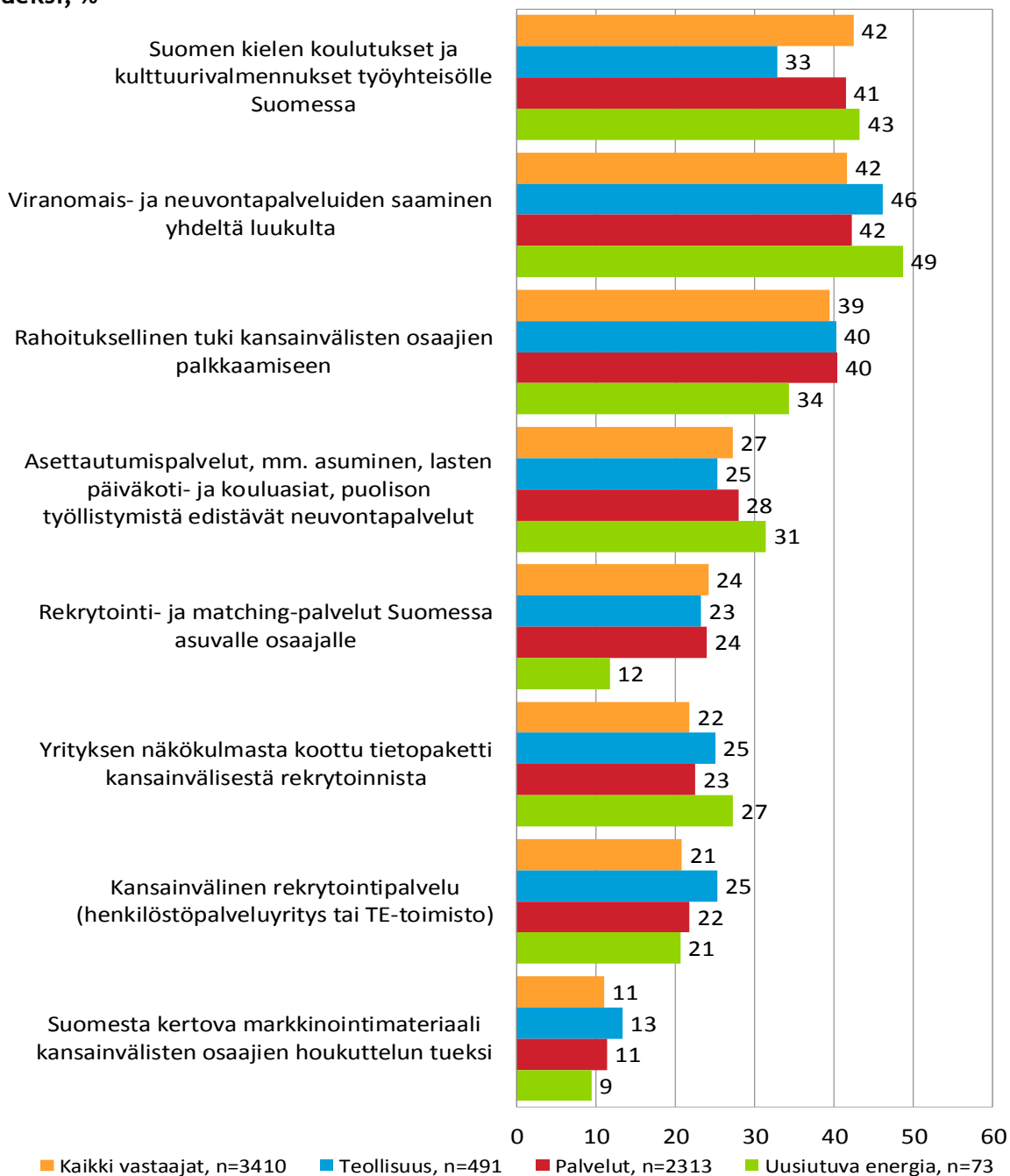
Ulkomaalaisen työvoiman rekrytoimisesta kiinnostuneet ovat valmiita ensisijaisesti palkkaamaan Suomessa asuvia ulkomaalaisia. Uusiutuvan energian toimialalla on keskimääräistä enemmän kiinnostusta palkata työvoimaa suoraan ulkomailta. Alan pieni vastaajamäärä on huomioitava tämän kysymyksen tuloksia tulkittaessa.

Kuva 11. Onko yrityksenne kiinnostunut rekrytoimaan ensisijaisesti...?, %

Pk-yrittäjät pitävät suomen kielen koulutuksia ja kulttuurivalmennuksia työyhteisölle, viranomais- ja neuvontapalveluiden saamista yhdeltä luukulta sekä rahoituksellista tukea tarpeellisimpina palveluina auttamaan yritystä kansainvälisten osaajien palkkaamisessa ja rekrytoinnissa.

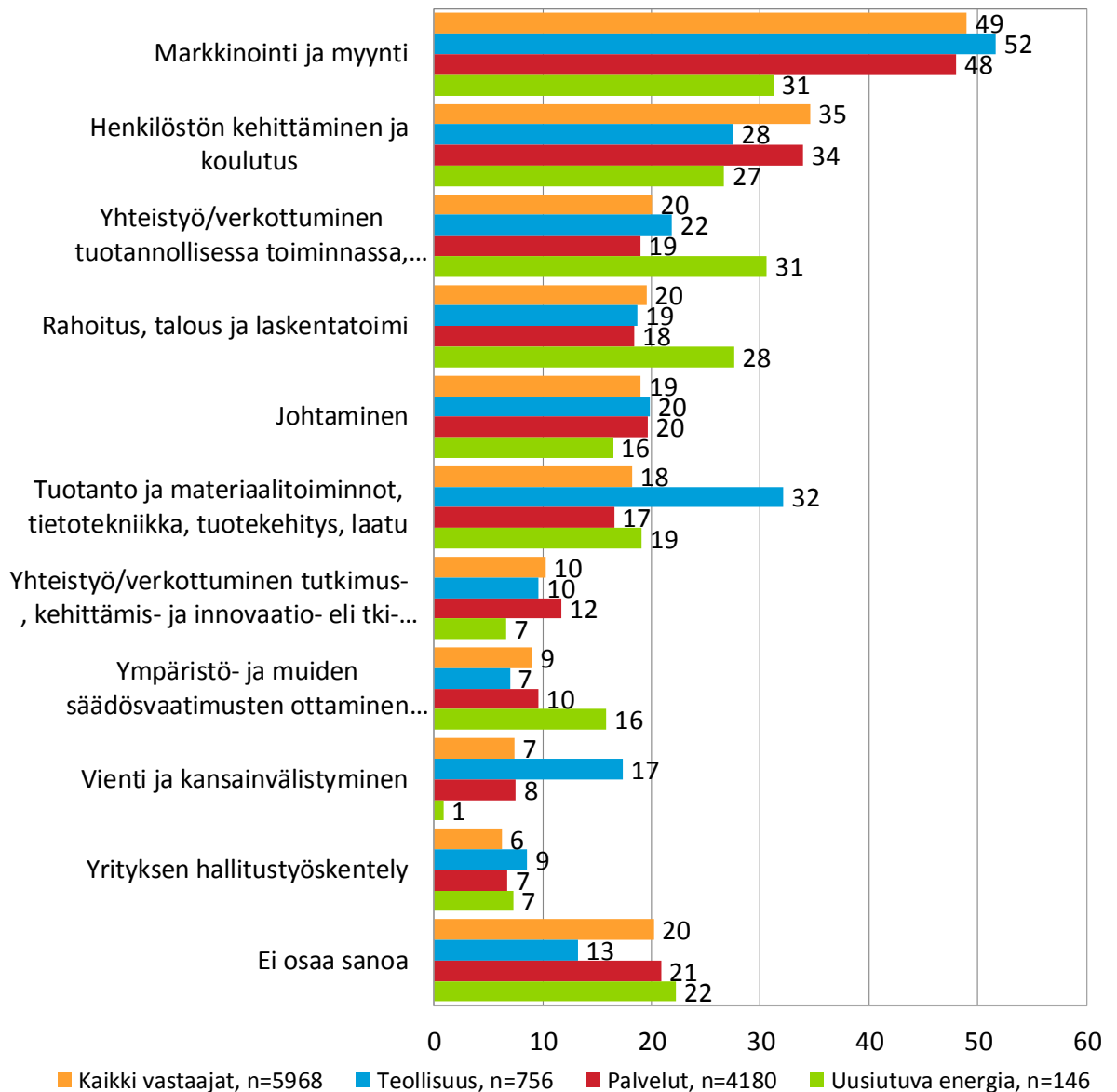
Kuva 12. Kolme tarpeellisinta palvelua, jotka auttaisivat yritystänne rekrytoimaan kansainvälisiä osaajia liiketoiminnan kasvun, uudistumisen ja kansainvälistymisen tueksi, %

6. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN TARPEET JA ESTEET

Koko maassa pk-yritykset näkevät eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Teollisuudessa ja palvelualalla tulokset ovat kehittämistarpeiden osalta pääosin vastaavat kuin koko maassa. Tosin teollisuuden osalta tuotanto ja materiaalitoinnot, tietotekniikka, tuotekehitys ja laatu sekä vienti ja kansainvälistyminen mainitaan keskimääräistä useammin kehittämistarpeena. Uusiutuvan energian alalla yhteistyö/verkottuminen tuotannollisessa toiminnassa, rahoitus, talous ja laskentatoimi sekä ympäristövaatimusten huomioiminen mainitaan keskimääräistä useammin. Koko maassa useimmin mainitut kehityskohteet markkinointi ja myynti sekä henkilöstön kehittäminen ja koulutus mainitaan toimialalla keskimääräistä harvemmin. Markkinointi ja myynti on kuitenkin myös alalla yksi tärkeimmistä kehittämistarpeista.

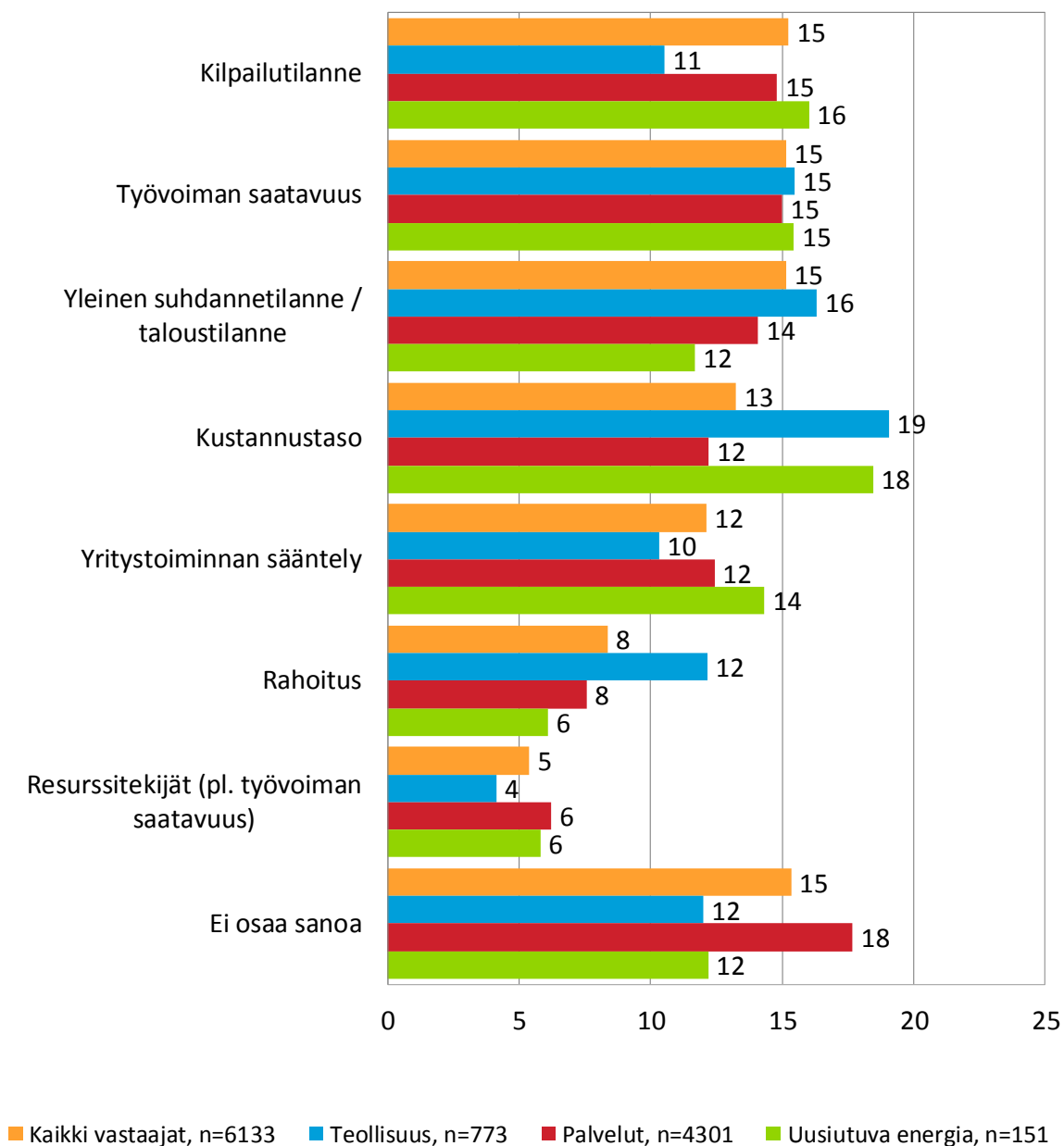
Kuva 13. Pk-yritysten kehittämistarpeet, %, */

*/ Vastaajat ovat valinneet kolme tärkeintä vaihtoehtoa.

Pk-yritysten pahimpia ulkopuolisia kehittämisen esteitä koko maassa ovat tasaväkisesti kilpailutilanne, työvoiman saatavuus ja yleinen suhdanne-/taloustilanne. Palvelualan tulokset vastaavat pitkälti koko maan tilannetta. Uusiutuvan energian ja teollisuuden alojen pk-yrityksissä kustannustaso nähdään pahimpana kehittämissesteenä ja myös muita ryhmiä selkeämmin. Teollisuudessa mainitaan myös rahoitus keskimääräistä useammin.

Kuva 14. Pk-yritysten pahimmat ulkopuoliset kehittämisen esteet, %, */

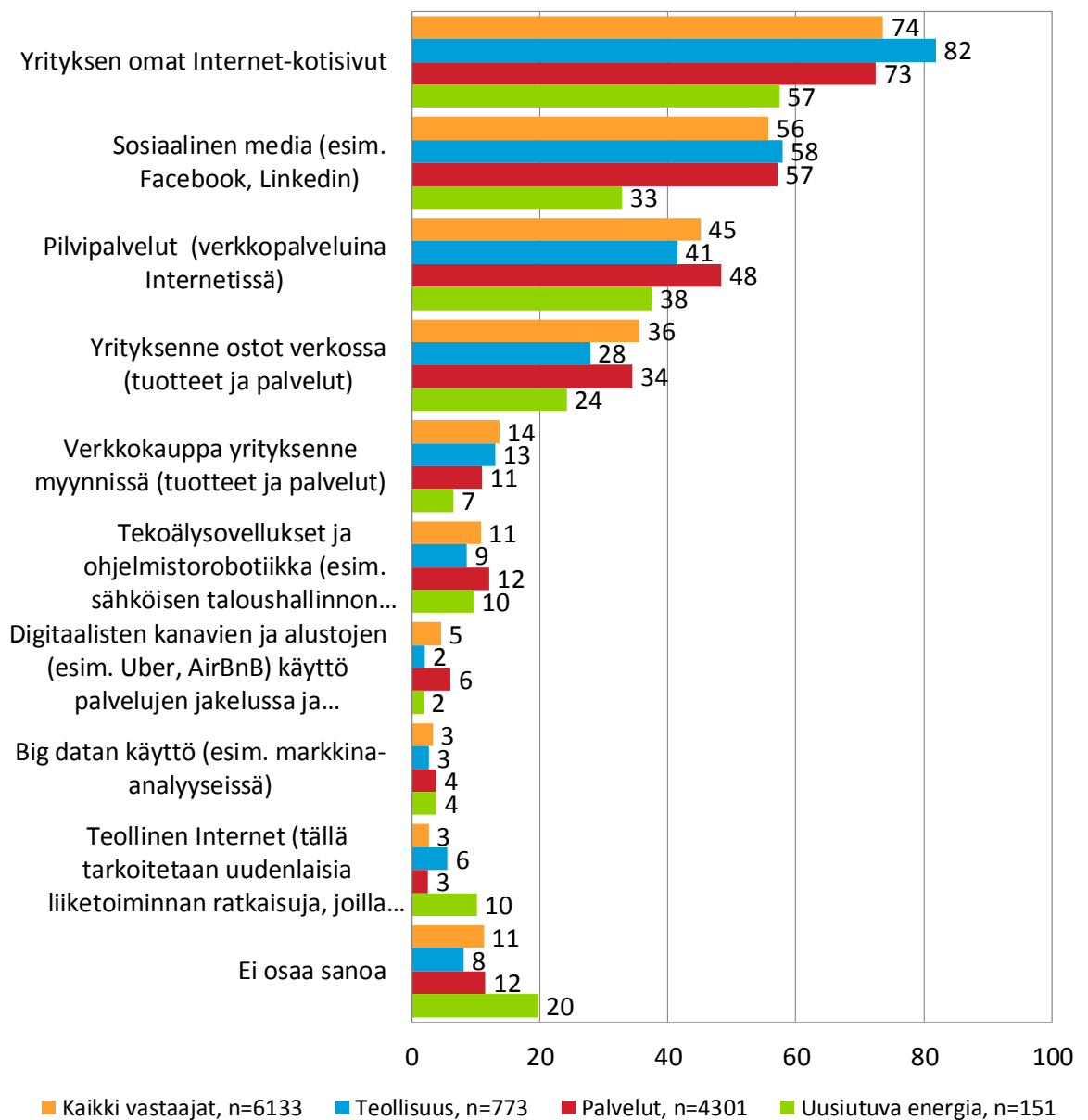
*/ Vastaajat ovat valinneet kolme tärkeintä vaihtoehtoa.

7. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA

Noin kolmella neljästä koko maan pk-yrityksestä on omat Internet-kotisivut. Seuraavaksi eniten pk-yritykset hyödyntävät tai käyttävät digitaalisista työkaluista/palveluista liiketoiminnassaan sosiaalista mediaa ja pilvipalveluja.

Toimialoittain tarkasteltuna tulokset vastaavat pääosin koko maan tilannetta. Teollisuus-yrityksistä keskimääräistä useammalla on omat Internet-kotisivut, kun taas uusiutuvan energian alalta kotisivut löytyvät keskimääräistä harvemmin. Sama pätee myös sosiaaliseen mediaan. Yleisesti ottaen alan yritykset näyttävät hyödyntävän digitaalisia työkaluja ja palveluita keskimääräistä harvemmin.

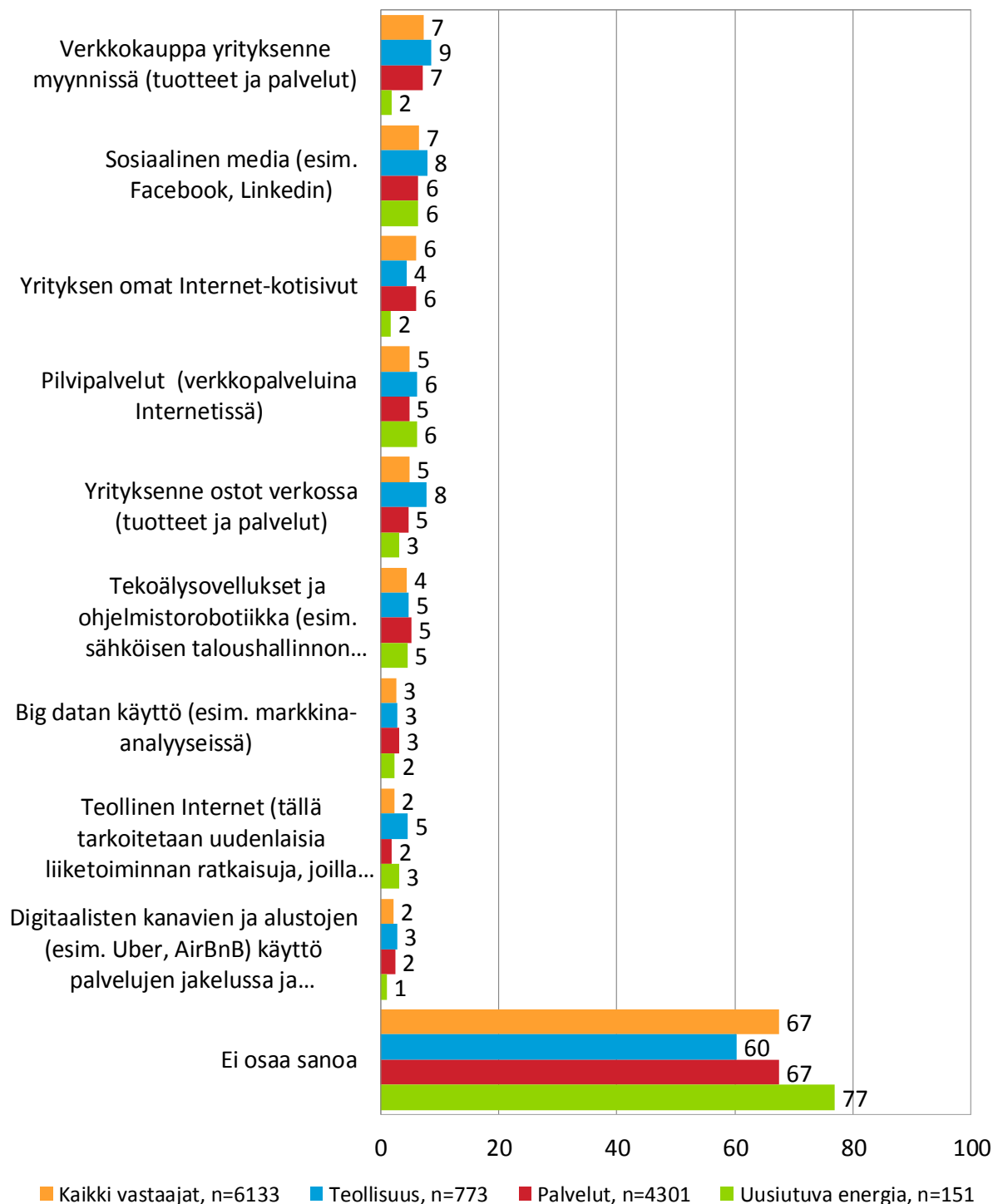
Kuva 15. Pk-yritysten liiketoiminnassaan hyödyntämät tai käyttämät digitaaliset työkalut ja palvelut, %, */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Verkkokaupan käyttöönottoa suunnittelee koko maassa ja vertailutoimialoilla noin joka kymmenes vastanneista pk-yrityksistä. Uusiutuvan energian alalla tämän mainitsee muihin vastaajaryhmiin verrattuna harvempi, vain 2 % vastanneista. Melko suuri osa vastaajista ei kuitenkaan ottanut kantaa kysymykseen.

Kuva 16. Digitaaliset työkalut ja palvelut, joita pk-yritykset aikovat ottaa käyttöön seuraavien 12 kk:n aikana % */

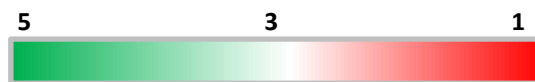
*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Pk-yrityspäättäjät arvioivat myös yhdeksän eri digitalisoitumisesta syntyvän yksilöidyn mahdollisuuden merkitystä yrityksensä kannalta. Arviointi pyydettiin tekemään asteikolla 5-1, jossa 5=erittäin suuri merkitys ja 1=ei merkitystä. Taulukossa 4 on esitetty tulokset annettujen vastausvaihtoehtojen keskiarvotuloksina vastaajaryhmittäin.

Koko maassa ja vertailutoimialoilla yrityskuvan vahvistuminen, uusien asiakasryhmien tavoittaminen ja asiakaspalvelun sekä kannattavuuden parantuminen arvioidaan merkittävimmiä digitalisoitumisesta syntyviksi mahdollisuuksiksi pk-yritysten keskuudessa. Uusiutuvan energian alalla vastausvaihtoehtojen saamat keskiarvotulokset ovat kaikkien vastaajien ja vertailutoimialojen vastauksia matalampia.

Taulukko 5. Digitalisoitumisesta syntyvien mahdollisuuksien merkitys yritykselle, asteikko 5-1

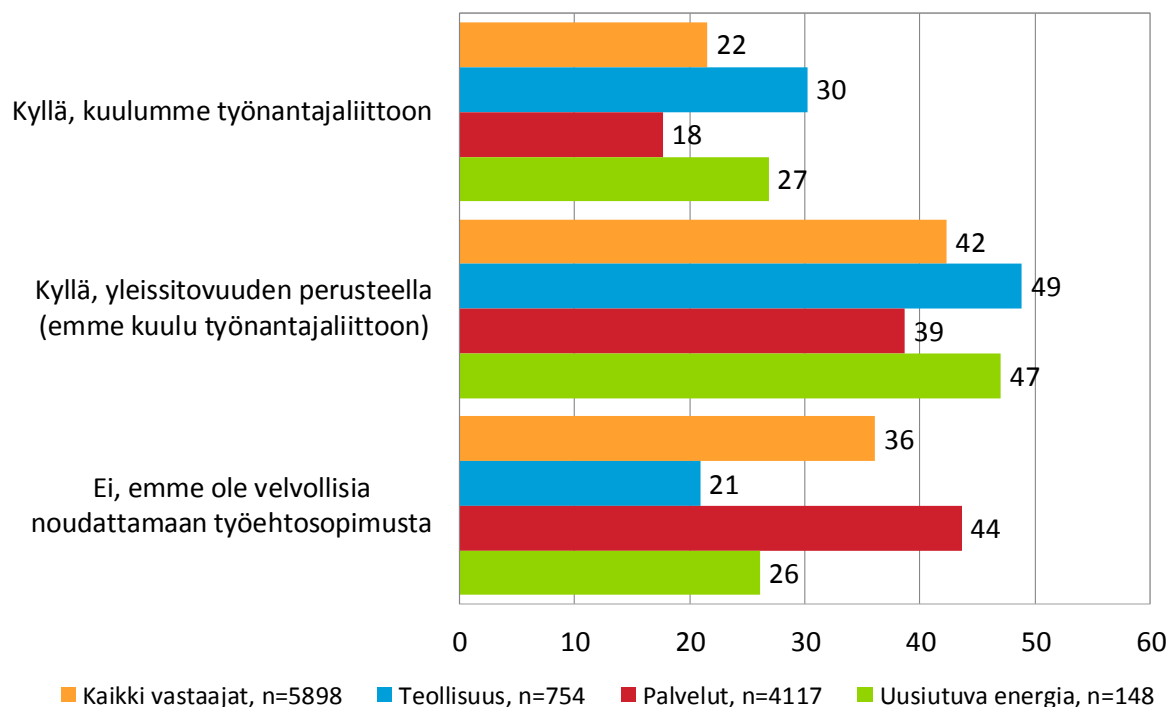
	Kaikki vastaajat, n=5763	Teollisuus, n=723	Palvelut, n=4046	Uusiutuva energia, n=145
Yrityskuvan vahvistuminen	3,62	3,75	3,62	3,07
Uusien asiakasryhmien tavoittaminen	3,55	3,54	3,57	2,76
Asiakaspalvelun parantuminen	3,45	3,44	3,44	3,00
Kannattavuuden parantuminen	3,29	3,27	3,28	2,83
Liiketoimintaprosessien tehostuminen	3,22	3,19	3,24	2,85
Yhteistyön tiivistyminen yhteistyökumppanien kanssa	3,18	3,22	3,19	2,79
Uusien liiketoimintamahdollisuuksien luominen	2,99	2,96	3,06	2,45
Tuotekehityksen tehostuminen	2,85	2,92	2,89	2,44
Liiketoiminnan kansainvälistyminen	2,39	2,85	2,42	1,81

8. TYÖEHTOSOPIMUSJÄRJESTELMÄ

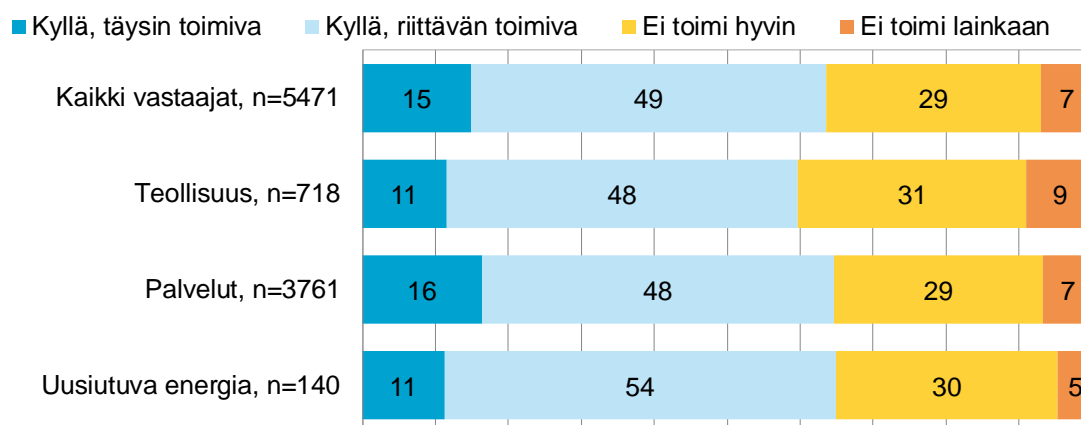
Kaksi viidestä koko maan vastanneista pk-yrityspäätäjistä sanoo yrityksensä olevan velvollinen noudattamaan työehtosopimusta yleissitovuuden perusteella. Valtakunnallisesti noin joka viides ilmoittaa kuuluvansa työnantajaliittoon. Koko maassa reilu kolmasosa ei ole velvollisia noudattamaan työehtosopimusta. Uusiutuvan energian alan pk-yrityksissä on hieman keskimääräistä enemmän yleissitovuuden perusteella työehtosopimusta noudattavia sekä työnantajaliittoon kuuluvia ja vähemmän niitä, jotka eivät ole velvollisia noudattamaan työehtosopimusta.

Kuva 17. Onko yrityksenne velvollinen noudattamaan työehtosopimusta?, %

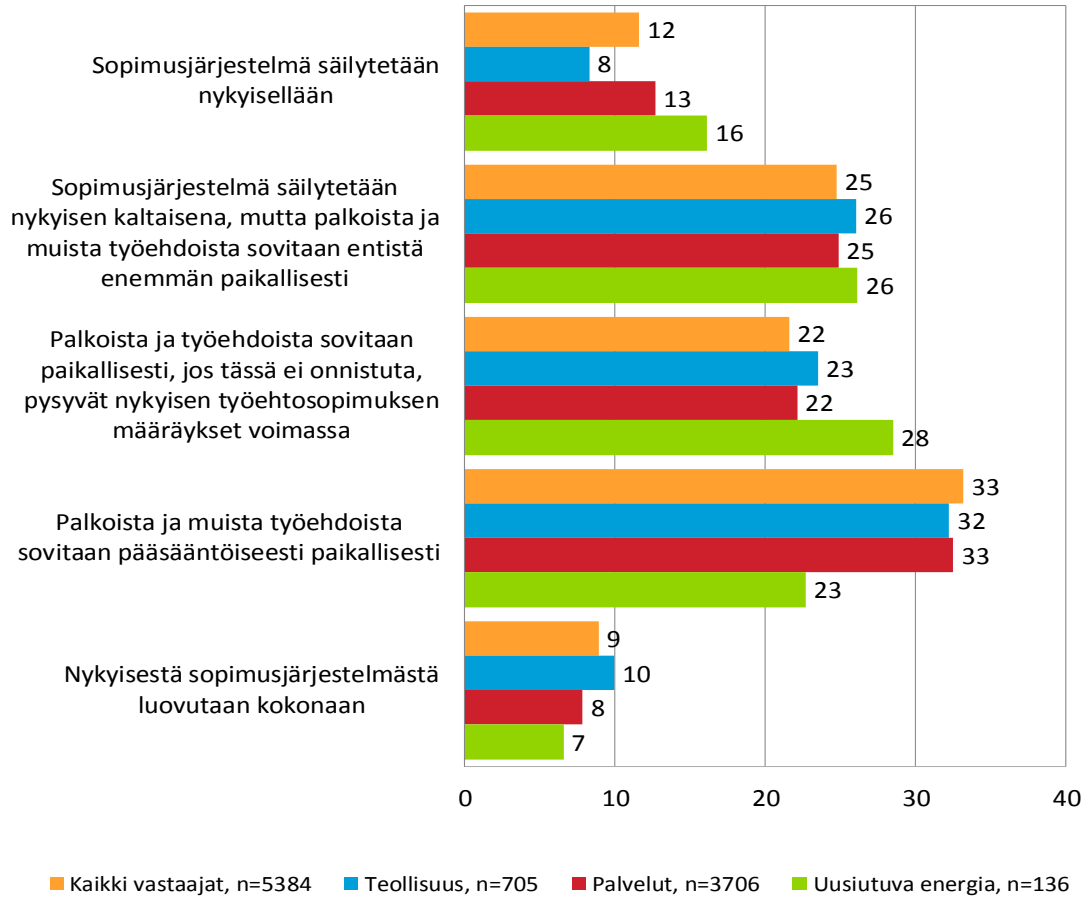
Kaksi kolmesta koko maan ja uusiutuvan energian toimialan yrityspäätäjistä pitää nykyistä työehtosopimusjärjestelmää vähintään riittävän toimivana.

Kuva 18. Onko nykyinen sopimusjärjestelmä mielestänne toimiva? %

Vastaajia pyydettiin myös ottamaan kantaa työehtojen sopimusjärjestelmän kehittämiseen, vastausvaihtoehtoja oli viisi. Palkkojen ja työehtojen sopimista pääsääntöisesti paikallisesti kannattaa koko maan vastaajista kolmasosa. Uusiutuvan energian toimialaa edustavassa vastaajajoukossa eniten kannatusta saa vaihtoehto, jossa palkoista ja työehdoista sovitaan paikallisesti, ja mikäli tässä ei onnistuta, pysyvät nykyisen työehtosopimuksen määräykset voimassa.

Kuva 19. Miten työehtojen sopimusjärjestelmää pitäisi mielestänne kehittää, %

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

Aleksanterinkatu 4, 00170 Helsinki
puhelin 0295 16001
www.tem.fi

ETELÄ-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Alvar Aallon katu 8, 60100 Seinäjoki

Vaasan toimipaikka

Wolffintie 35, 6. krs, 65100 Vaasa

Kokkolan toimipaikka

Pitänsillankatu 15, 67100 Kokkola

puhelin 0295 027 500

www.ely-keskus.fi/etela-pohjanmaa

ETELÄ-SAVON ELY-KESKUS

Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli

puhelin 0295 024 000

www.ely-keskus.fi/etela-savo

HÄMEEN ELY-KESKUS

Kirkkokatu 12, 15140 Lahti

Hämeenlinnan toimipaikka

Birger Jaarlin katu 15, 13100 Hämeenlinna

puhelin 0295 025 000

www.ely-keskus.fi/hame

KAAKKOIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Salpausselänkatu 22, 45100 Kouvola

Lappeenrannan toimipaikka

Villimiehenkatu 2 B, 53100 Lappeenranta

puhelin 0295 029 000

www.ely-keskus.fi/kaakkois-suomi

KAINUUN ELY-KESKUS

Kalliokatu 4, 87100 Kajaani

puhelin 0295 023 500

www.ely-keskus.fi/kainuu

KESKI-SUOMEN ELY-KESKUS

Cygnaeuskenkatu 1, 40100 Jyväskylä

puhelin 0295 024 500

www.ely-keskus.fi/keski-suomi

LAPIN ELY-KESKUS

Hallituskatu 3 B, 96100 Rovaniemi

Kemin toimipaikka

Valtakatu 28, 94100 Kemi

puhelin 0295 037 000

www.ely-keskus.fi/lappi

PIRKANMAAN ELY-KESKUS

Yliopistonkatu 38 (Attila), 33101 Tampere

puhelin 0295 036 000

www.ely-keskus.fi/pirkanmaa

POHJANMAAN ELY-KESKUS

Wolffintie 35 B, 5. krs, 65100 Vaasa

Kokkolan toimipaikka

Pitänsillankatu 15, 67100 Kokkola

puhelin 0295 028 500

www.ely-keskus.fi/pohjanmaa

POHJOIS-KARJALAN ELY-KESKUS

Kauppakatu 40 B, 3. krs., 80100 Joensuu

puhelin 0295 026 000

www.ely-keskus.fi/pohjois-karjala

POHJOIS-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Veteraanikatu 1, 90130 Oulu

puhelin 0295 038 000

www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa

POHJOIS-SAVON ELY-KESKUS

Kallanranta 11, 70100 Kuopio

Joensuun toimipaikka

Kauppakatu 40 B, 80100 Joensuu

puhelin 0295 026 500

Mikkelin toimipaikka

Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli

www.ely-keskus.fi/pohjois-savo

SATAKUNNAN ELY-KESKUS

Yrjönkatu 20, 28100 Pori

puhelin 0295 022 000

www.ely-keskus.fi/satakunta

UUDENMAAN ELY-KESKUS

Opastinsilta 12 B, 5. krs, 00520 HELSINKI

puhelin 0295 021 000

www.ely-keskus.fi/uusimaa

VARSINAIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Itsenäisyydenaukio 2, 20800 Turku

puhelin 0295 022 500

www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi

Porin toimipiste

Yrjönkatu 20, 28100 Pori

puhelin 0295 022 500

www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi

Työ- ja elinkeinoministeriö

www.tem.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet